Verslag hoorzitting ruimtelijke plannen

Datum: 14 november 2023

Aanwezig:

Commissieleden:	M.J.F. Dusseldorp (VVD), J.M.C.W. Koevoets (VVD), H.M. Den Ridder-Van Oers (Moerdijk Lokaal), M.M.J. Willegers (Moerdijk Lokaal), C. Punt (Moerdijk Lokaal), J. Lems (Onafhankelijk Moerdijk), C.P.M. Scheenaard (Onafhankelijk Moerdijk), L. Schreuders (CU), H.J. Janse (CU), C.A.M. Damen (BBM/BBB), J.G. Schreuders (BBM/BBB), A. Kavelaars (CDA), N.C. van Drimmelen (CDA), G. Wiers (D66)
Voorzitter:	de heer P. Stehouwer
Griffie:	de heer R.C.S.W.J. Willeboordse (verslag)
Ambtelijke organisatie:	mevrouw Segeren, de heer Frijters
Onderwerp:	concept Omgevingsvisie 2040 Moerdijk
Insprekers:	Mevrouw Yvon van Nieuwenhuizen, mevrouw C.M.E.A. Bouwmeester, de heer Adrie Bossers, dhr. F.C. de Deugd, dhr. Jan van Mourik, dhr. Edwin Nuijten, dhr. Raoul Nuijten

01 Opening

De voorzitter opent de hoorzitting om 19.30 uur. De hoorzitting staat volledig in het teken van de Omgevingsvisie.

Blok agrarische sector

02 ZLTO Moerdijk

Het presidium heeft een verzoek van ZLTO Moerdijk voor ruimere spreektijd en een presentatie toegestaan. De presentatie van ZLTO is bij het verslag bijgevoegd.

De heer Lems vraagt of ze de gronden in kleipolders hebben meegeteld in claims op landbouwgronden. Mevrouw Van Nieuwenhuijzen antwoord bevestigend. De heer Lems vraagt wat wordt bedoeld met teeltondersteunende voorzieningen wordt bedoeld. Mevrouw Van Nieuwenhuijzen antwoordt dat het gaat om bijvoorbeeld hagelnetten of zonnepanelen over akkers. Het gaat om voorzieningen waar een vergunning voor nodig is. De heer Punt merkt op dat het aanpassingsvoorstel van artikel 7 niet in de zienswijze staat. Hij vraagt naar door wie het aanpassingsvoorstel van artikel 7 is gedragen. Mevrouw Van Nieuwenhuijzen antwoordt dat het aanpassingsvoorstel is gekomen naar aanleiding van de avond voor agrariërs op 8 november. De heer Schreuders (BBM/BBB) vraagt of teeltondersteunende voorzieningen met afstand tot het perceel mogelijk gaan zijn, hij vraagt of dat nu niet mag. Mevrouw Van Nieuwenhuijzen antwoordt dat het nu niet gesplitst van het perceel mag.

De voorzitter stelt mevrouw Van Nieuwenhuijzen in de gelegenheid een toelichting te geven namens de glastuinbouw. De spreektekst is als bijlage toegevoegd aan dit verslag.

Mevrouw Van Nieuwenhuijzen doet tot slot een toelichting namens de werkgroep lagergelegen zeekleipolders. De spreektekst is als bijlage toegevoegd aan dit verslag. Mevrouw Den Ridder constateert dat de onrust vooral komt door onjuistheden in de kaart en vraagt of ZLTO kan bemiddelen bij het waterschap over onjuistheden in de onderlegger van de kaart. Mevrouw Van Nieuwenhuijzen geeft aan dat de kaart onrust geeft. ZLTO is bezig om uit te zoeken wat er komt. De portefeuillehouder Water van ZLTO is daarmee bezig. De heer Lems vraagt wat een alternatief is om locaties te duiden. Mevrouw Van Nieuwenhuijzen vindt het belangrijk dat er ruimte wordt geboden aan een breed gedragen plan waarin iedereen een deel heeft. De heer Schreuders (BBM/BBB) vraagt naar de impact op de waarde van de gronden. Mevrouw Van Nieuwenhuijzen antwoordt dat een claim van natuur de waarde doet halveren.

03 Agrarisch bedrijf Bouwmeester

Mevrouw Bouwmeester licht toe dat ze zijn geschrokken van het kaartje, waarin hun grond is ingetekend als ecologische zone. Hierdoor zal de grond in waarde dalen en de productiviteit in omvang dalen. Ze maakt bezwaar tegen enige vorm van verandering van hun landbouwpercelen.

De heer Janse vraagt of alleen het kaartje de onrust veroorzaakt, of dat de visie zelf voor onrust zorgt. Mevrouw Bouwmeester geeft aan dat het gaat het om wat er gebeurt met de grond. De heer Schreuders (BBM/BBB) en Mevrouw Den Ridder vragen of het gaat om een ecologische verbindingszone. Mevrouw Bouwmeester geeft aan dat het voor haar onduidelijk is en dat de kaart geen uitsluitsel geeft.

04 Akkerbouwbedrijf Bosssers

De heer Bossers geeft een toelichting over zijn zienswijze. Kern van zijn betoog is dat de hoogteligging van de gronden maatgevend is voor de kaart. Wat volgens mist bij de kaartindeling is de bodemprofielopbouw. De sponswerking is niet voldoende meegenomen. Verder roept hij op om zuinig te zijn op vruchtbare gebieden die geschikt zijn om doelmatig en efficiënt voedsel te produceren.

De heer Schreuders (BBM/BBB) vraagt wat sponswerking is. De heer Bossers geeft een toelichting over sponswerking.

05 Maatschap De Deugd

De heer De Deugd geeft een toelichting over hun zienswijze. De spreektekst is bijgevoegd bij het verslag.

Blok ondernemen

06 Port of Moerdijk

De heer Dirix geeft een toelichting over zijn zienswijze. Kern van zijn inspreekreactie is dat hij vindt dat het aanhouden van de reservering Roode Vaart kansen biedt voor het havengebied en het dorp Moerdijk. Meer vervoer over water helpt om sluipverkeer in dorp Moerdijk te voorkomen. Bovendien biedt het ruimte voor circulaire economie, uitbreidingsvragen van het mkb en kadegebonden bedrijvigheid.

Mevrouw Den Ridder vraagt wat er gebeurt als de reservering Roode Vaart stopt. Verder vindt ze de claim dat ontwikkelen van de Roode Vaart geen invloed heeft voor het dorp Moerdijk een lastige claim. De heer Dirix geeft aan dat het zeker gevolgen heeft, maar ook veel voordelen biedt met betrekking tot sluipverkeer omdat er een andere ontsluiting komt. Mevrouw Damen vraagt verduidelijking naar waarheen de groenstrook wordt verplaatst. De heer Dirix antwoordt dat als de haven bij de Roode Vaart verder wordt uitgegraven dat daaromheen een groenbarrière blijft. De gronden waar het gepland is, is nu in bezit van het havenbedrijf en van het Rijksvastgoedbedrijf. De heer Willegers vraagt of de wegen op het terrein openbare wegen zijn. De heer Dirix antwoordt dat een wegontsluiting via de Blokdijk het onmogelijk zal maken via het dorp te rijden. De heer Lems vraagt hoe geluidsoverlast voor het dorp kan worden voorkomen. De heer Dirix geeft aan dat het via regels en de wet zal en moet worden geregeld.

07 VNO-NCW Brabant Zeeland

De heer Van Mourik geeft een toelichting over de zienswijze. De spreektekst is bijgevoegd bij het verslag.

Mevrouw Damen vraagt verduidelijking over de achterban van VNO-Brabant Zeeland. De heer Van Mourik verklaart dit. Mevrouw Damen vraagt of hij bedoelt of er onvoldoende ruimte is op LPM. De heer Van Mourik geeft aan dat er voor grootschalige bedrijven in Brabant te weinig beschikbare ruimte is op dit moment.

Blok Cultuur

08 Erfgoedpartijen Moerdijk

De heer Edwin Nuijten geeft een toelichting over de zienswijze. De spreektekst is bijgevoegd.

Blok Lokale belangenorganisaties

09 Dorpstafel Moerdijk

De heer Raoul Nuijten geeft een toelichting over de zienswijze. De spreektekst en de meegegeven bijlagen zijn bijgevoegd.

Blok Particulieren

10 Familie Moerdijk

De heer Edwin Nuijten geeft een toelichting over de zienswijze. De spreektekst en de meegegeven bijlagen zijn bijgevoegd.

De voorzitter sluit de hoorzitting om 21.00 uur.

ZLTO inspraak hoorzitting Omgevingsvisie Moerdijk 2040

Omgevingsvisie Moerdijk 2040

LANDBOUW ALS DRAGER VAN HET BUITENGEBIED

Blijft Moerdijk een agrarische gemeente?

ONEVENREDIG VEEL IMPACT OP AGRARISCHE SECTOR!

IN MEER DAN 50% VAN DE GEMEENTE LIGT EEN CLAIM OP (LANDBOUW)GROND

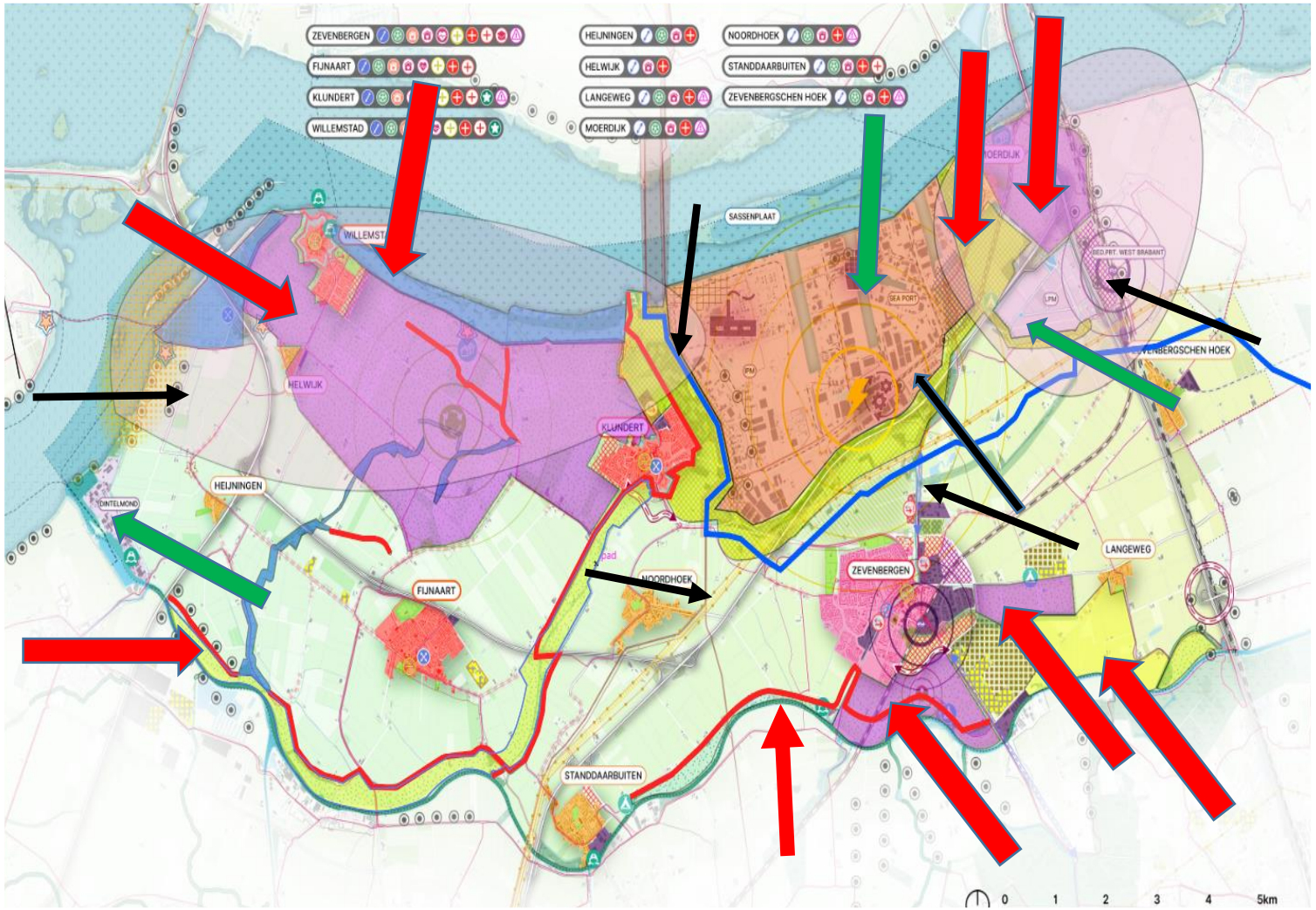
Omgevingsvisie Moerdijk 2040

Omgevingsvisie:
Visie 2040: zeekleipolders (die iets lager gelegen zijn dan de overige polders in Moerdijk)

Overige visies:
- Nieuw Prinsenland (zuid-west)
- “geworteld wonen”(zuid-oost)
- Groen-Blauwe mantel (rondom HIM)
- Natuur Netwerk Nederland
- Ecologische Verbindings Zones

Energie opgave:
- Delta Rhine Corridor west - oost
- Uitbreiding 380 kV
- Zoekgebied Nederwiek 3
- Zoekgebied: Crayensteijn 380 kV
- Delta Rhine Corridor richting Antwerpen
- Geothermie

Bestaande/gerealiseerde industrie
- HIM
- LPM
- Dintelmond
- Diverse kleinere bedrijventerreinen

Toekomst van de landbouw in Moerdijk

Er leiden meerdere wegen naar Rome om te verduurzamen.

1. Naar duurzame toekomstperspectieven voor de landbouw | SER
   https://www.ser.nl/nl/Publicaties/toekomstperspectieven-landbouw

óf

2. Beleidskader Landbouw en Voedsel 2030 | Provincie Noord-Brabant
   https://www.brabant.nl/onderwerpen/landbouw-en-voedsel/beleidskader-landbouw-en-voedsel-2030

Omgevingsvisie Moerdijk 2040

De omgevingsvisie is daarnaast per sector heel specifiek!

Concreet: Wat zegt de visie?

Glastuinbouw

- M.b.t. concentratiegebieden
  - Zorg voor voldoende perspectief voor de al gevestigde bedrijven.

- Solitaire glastuinbouw
  - Houdt de mogelijkheden conform regels provinciale omgevingsverordening per 1-1-’24 aan. (aansluitend bij de paragraaf glas-voor-glas uit de bijbehorende beleidsregel.)

- Teeltondersteunende voorzieningen ontbreekt in de visie
  - Neem TOV ook op in omgevingsvisie en verwijs niet naar visie buitengebied van 2016.
  - Volg de nieuwe provinciale regels
  - Maak daarmee ook permanente TOV op afstand van eigen bouwvlak mogelijk.

Concreet: Wat zegt de visie?

(Intensieve) Veehouderij

- Geen nieuwvestiging mogelijk
  - Begrijpelijk maar geef huidige bedrijven wel ontwikkelruimte!
  - In Moerdijk zijn maar enkele intensieve veehouderijen.

- Geen ontwikkelruimte van huidige bedrijven
  - U wijzigt de visie en volgt daarmee provinciaal beleid. Dit beleid is al extreem streng en taakstellend. Wij waarderen deze wijziging en verzoeken u om dit te handhaven en geen bovenwettelijke eisen op te gaan leggen.
  - Schaalvergroting in gebouwen en dieraantallen is in enkele gevallen noodzakelijk om, dierwelzijn te bevorderen, brandveiligheid te verbeteren, emissies te reduceren en bedrijfsopvolging mogelijk te maken.

- Veehouderij bevordert kringlooplandbouw binnen gemeente.

- Mestvergisting en -bewerking uitsluitend op eigen bedrijf

  - Heeft bijdrage aan maatschappelijke opgaven zoals opwekking duurzame energie en vermindering transportbewegingen.
  - Bundeling van bedrijven geeft grotere kansen van slagen en dus verduurzaming.
  - We zijn daarom blij met het feit dat u samenwerking ook als reële optie geduid heeft.

Concreet: Wat zegt de visie?

Water / bodem sturend

- De tekst in de visie staat wat ons betreft nog steeds onder discussie.
- De werkgroep stelt de volgende alternatieve tekst voor m.b.t. punt 7, pagina 66.

7. **Water- en bodemsysteem zijn leidend bij ontwikkelingen in het buitengebied.** Het rijks- en provinciaal beleid geven hier reeds richting aan maar in Moerdijk blijft landbouw de drager in het buitengebied.

Primair blijft de focus in de polders gericht op die van voedselproductie, zowel in natte en droge tijden.

In de zeekleipolders die lager gelegen zijn ligt in de toekomst een opgave met betrekking tot klimaat. Middels een nadere uitwerking brengen we gezamenlijk in beeld waar nog keuzes liggen en hoe tot een gedragen uitvoering kan worden gekomen.

We zien agrariërs hierbij als belangrijke landschapsbeheerder en willen als gemeente samen met hen inzetten op agrarisch natuur- bodem- en waterbeheer. Gezamenlijk met de agrariërs, op basis van vrijwilligheid, worden areaal grootte, percentage natuur, groen blauwe dooradering en innovatieve teelten vastgesteld.

- Groen blauwe bufferzone rondom HIM
  - Dit doel is reeds gerealiseerd door Carbon Farming met lokale boeren, HIM en gemeente.

Wat willen we!

- Stop de claim op onze gronden!
- Volg onze aanbevelingen op met betrekking tot:
  - Glastuinbouw
  - Veehouderij
  - Water en bodem
- Laat ons ondernemen binnen de mogelijkheden van de wet!
  - Focus wat echt moet!
  - De opgave is al erg groot
  - Niet alles is mogelijk!

Tot slot!

Laat ons duurzaam ondernemen en daarmee

<u>voor U</u>

eerlijk en veilig voedsel produceren !

Bedankt voor uw aandacht!!

Tot slot

Vragen

Glastuinbouw
"De glastuinbouwers van Moerdijk willen graag dat er doorontwikkelingsmogelijkheden zijn binnen de gemeente voor de bedrijven die in de gemeente gevestigd zijn.
Speciale aandacht vragen wij voor de glastuinbouwbedrijven gesitueerd in Zevenbergen-Langeweg. De gevestigde bedrijven hebben de ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn. Ze lopen voorop in de energietransitie en de zoektocht naar alternatieven voor aardgas. Voorbeelden van reeds gerealiseerde projecten zijn de aanleg van zonnepanelen op verwerkingsruimten, geothermie voor de verwarming van kassen, belichting als warmtebron. In deze transitie is het van belang om voldoende oppervlakte te hebben om investeringen werkbaar en rendabel te maken. Naast de forse investeringen die in het verleden zijn gedaan voor behoud van ontwikkelingsmogelijkheden op ruimtelijk vlak, is het cruciaal voor een duurzame toekomst dat verdere uitbreiding van de bestaande bedrijven binnen het glastuinbouwconcentratiegebied in de toekomst mogelijk blijft."

We pleiten ook voor voldoende mogelijkheden voor solitaire glastuinbouwlocaties. U geeft in de nota van zienswijzen aan dat u ruimte biedt voor ontwikkeling van solitaire locaties boven 3 ha via maatwerk. We zijn er positief over dat u deze ruimte biedt. U verwijst daarbij ook naar de beleidsregel glas-voor-glas mede ook naar aanleiding van onze zienswijze. Het lijkt ons meer passend om te verwijzen naar de regels van de omgevingsverordening welke 1 januari 2024 in werking treedt. De bijbehorende beleidsregel waar glas voor glas onderdeel van is krijgt namelijk een andere naam dan glas-voor-glas''.

TOV
Gezien de veranderende vraag vanuit de omgeving als het gaat om klimaat en circulaire economie, en de vraag naar een duurzamere productie neemt de wens voor de inzet van teeltondersteunende voorzieningen (TOV) bij telers toe. Met TOV streven telers naar gecontroleerde productieomstandigheden om te beantwoorden aan ontwikkelingen op meerdere aandachtsgebieden. TOV bieden kansen i.r.t. thema's als zuinig omgaan met water, toenemende aandacht voor de waterkwaliteit, verbeteren arbeidsomstandigheden, verhogen plantgezondheid, vermindering inzet gewasbeschermingsmiddelen en productiezekerheid c.q. productbeschikbaarheid. Met het oog op deze kansen zien we graag ruimere mogelijkheden voor TOV in beleid. De provincie Brabant biedt verruimde mogelijkheden sinds 2022. We missen het thema TOV in de omgevingsvisie van Moerdijk. In de nota van zienswijze refereert u in uw reactie aan het feit dat TOV zijn opgenomen in de visie buitengebied uit 2016. We zouden graag gezien het belang van het thema, TOV opgenomen zien in de omgevingsvisie en willen u daarom vragen niet enkel te verwijzen naar de visie buitengebied van 2016. We willen u vragen om aan te sluiten bij de nieuwe provinciale regels en daarmee ook permanente TOV op afstand van het eigen bouwvlak mogelijk te maken.

Speciale aandacht gevraagd vanuit het buitengebied op de aangewezen polders in de omgevingsvisie.

Wij willen u vragen om de gebiedsbenadering ruimer te bekijken dan doormiddel van een gebiedsbepaling op een kaartje. De klimaat opgave geldt voor de gehele gemeente Moerdijk. Een wens is om de zee en rivierklei polders van het kaartje te halen. Wat voorkomen moeten worden is dat banken en verzekeraars de bedrijven in deze polders gaat aanmerken als extra risico bedrijven (zoals bij het stikstofkaartje). Dit geeft beperkingen op ontwikkelingsmogelijkheden van bedrijven, kans op waardevermindering van de grond en bedrijven onnodig opzadelt met extra lasten. Wat weer als extra gevolg kan hebben dat hierdoor bedrijven zich niet kunnen aanpassen om de klimaat opgave het hoofd te bieden.

De polders van de gemeente moerdijk zijn uitermate geschikt voor een hoogwaardige voedselproductie. Het doel van deze polders moet zijn om de voedselproductie te waarborgen in droge- en natte tijden.

In de polders van de gemeente moerdijk zijn klimaatopgave. Om de gebiedsrisco's te verlagen helpt het als de gemeente achter de agrarisch ondernemers gaat staan om samen met hen te komen tot een robuuste inrichting van de polders om zo deze opgave het hoofd te bieden.

Om het watersysteem in de betreffende polders klaar te maken voor verandering van het klimaat zijn er andere mogelijkheden, waarin wij als bewoners heel graag willen samenwerken met de gemeente en waterschap. Om de polder zodanig in te richten dat de huidige akkerbouwmatige teelten en ook nieuwe innovatieve teelten in deze gebieden behouden kunnen worden.

Griffie Gemeente Moerdijk

Hoorzitting 14-11-2023

CMEA Bouwmeester

Inbreng hoorzitting,

Wij hebben een agrarisch bedrijf met landbouwgrond aan de Huizersdijk te Zevenbergen en Molendijk te Standdaarbuiten.

Het doel van ons agrarisch bedrijf is om op een goede manier voedsel te produceren en dit willen we zo houden.

Wij zijn altijd bezig onze grond zo goed mogelijk in orde te houden onder andere door middel van het leggen van drainage.

Ook het bewerken van de grond op een correcte manier.

Goede landbouwgrond is nodig om voedsel te produceren voor de bevolking.

Wij zijn erg geschrokken van het kaartje waarop een deel van onze grond als ecologische zone wordt ingetekend.

We vinden dit geen correcte manier van omgaan met ons als eigenaren.

De grond zal in waarde dalen en dan zal ook onze productiviteit verminderen.

We maken bezwaar tegen enige vorm van verandering van onze landbouwpercelen, dus ook tegen een ecologische aanpassing.

Dit gaat in tegen onze principes.

Het kaartje baart ons zorgen.

Gesproken tekst hoorzitting omgevingsvisie gemeente moerdijk 2040
Inspreker: meneer F.C. de Deugd namens maatschap de Deugd
Datum: 14 november 2023

Allereerst willen wij vermelden dat wij ons aansluiten bij de vorige sprekers van ZLTO Moerdijk (mevrouw Nieuwenhuizen) en de sprekers van de andere agrarische bedrijven (mevrouw Bouwmeester en meneer Bossers). Het is voor ons belangrijk dat de aanduiding klimaat robuuste diversiteitspolder uit de zienswijze wordt geschrapt, zoals inmiddels ook aangegeven in de nota van zienswijze. Deze term roept bij ons namelijk veel onrust op over of wij wel dezelfde bedrijfsvoering kunnen blijven toepassen. Nu zien wij in de nota van zienswijzen dat het plan is om deze aanduiding op de gebieden te wijzigen naar lager gelegen zee – en rivierkleigebieden. Wij kunnen echter niet snappen waar deze term op gebaseerd is. Als wij namelijk de klimaatonderlegger van de provincie Noord-Brabant en het waterschap vergelijken met het kaartje in de visie, zien wij gebieden binnen de gemeente Moerdijk die lager liggen dan onze gronden tussen de N285 en het Zwanengat die niet als lager gelegen zee- en rivierkleigebieden zijn aangemerkt. Wij verzoeken jullie daarom deze aanduiding als lager gelegen zee- en rivierkleigebieden van onze gronden te schrappen tussen de N285 en het Zwanengat en überhaupt van het kaartje. Het kaartje in de omgevingsvisie lijkt nu op willekeur gebaseerd, zoals ook mevrouw Bouwmeester al aangaf. Tenslotte zouden wij graag eerder geïnformeerd worden en gevraagd worden om mee te denken over de omgevingsvisie en andere regelgeving met betrekking tot ons bedrijf. Nu werden we namelijk al met gegeven feiten geconfronteerd.

HOORZITTING OMGEVINGSVISIE GEMEENTE MOERDIJK 2040

14 november 2023

In onze schriftelijke reactie vroegen we eerder aandacht voor:

- Voldoende nieuwe bedrijventerreinen in de gemeente Moerdijk
- Ruimte voor windmolens op Moerdijk

In de hoorzitting lichten we de reactie als volgt toe.

Zo langzaam maar zeker geldt er in heel ons land een tekort aan bedrijventerrein, zo ook in Brabant. Met name het MKB constateert dat het steeds moeilijker wordt aan ruimte voor uitbreiding te komen. Daarbij: de bedrijventerreinen in Brabant nemen zo'n 2% van de ruimte in beslag. Op die terreinen werkt bijna 40% van onze werknemers, en de stuwende bedrijven – bedrijven die werk bieden aan tal van toeleveranciers – zien we vooral daar.
De ruimtebehoefte van deze bedrijven neemt niet toe, maar omdat we in de buurt van woonkernen bedrijventerrein verliezen is er daarnaast behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen

Moerdijk is voor ons een belangrijke economische regio. Het Haven- en industrieterrein Moerdijk is een nationaal cluster op het gebied van havens en chemie. Belangrijk dus. Het Logistiek Park Moerdijk LPM biedt dit cluster de noodzakelijke groeiruimte, al is dat vooral voor de logistiek.

Wij zijn er dus blij mee dat de gemeente deze groeiruimte biedt en we zijn het ook eens met de ambitie Moerdijk te ontwikkelen tot een belangrijk industriecomplex voor zoals het omschreven is, chemie, procesindustrie en duurzame logistiek.
Voor de verdere toekomst wordt het gebied Roode Vaart gereserveerd voor uitbreiding van bedrijvigheid.

Twee kanttekeningen daarbij:

- Eén: de nieuwe terreinen worden gereserveerd voor bedrijven die een bijdrage leveren aan verduurzaming. Dat vinden wij te beperkend. MKB-bedrijven binnen de gemeente die uit hun jasje groeien, moeten elders ruimte kunnen vinden in de gemeente Moerdijk, op het LPM, op de Roode Vaart of op een ander terrein.
  Er zijn ook bedrijven die indirect een bijdrage leveren aan een economie die steeds duurzamer aan het worden is. Ook zij moeten zich verder kunnen ontwikkelen in onze gemeente.
  Ik wees er net al op dat het MKB steeds vaker problemen ondervindt bij het vinden van ruimte voor uitbreiding of vernieuwing. Daarmee doen we deze bedrijven echt te kort, omdat zij zorgen voor welvaart en welzijn in de directe omgeving. De wereld waarin zij zich bewegen is dynamisch, en dus moeten zij de ruimte krijgen zich te ontwikkelen.
- Twee: er zijn woonkernen in de gemeente die (logistieke) bedrijvigheid beperkingen gaan opleggen, onder invloed van provinciaal beleid gericht op het aan banden leggen van grootschalige logistiek.
  Dat belemmert bedrijven in hun ontwikkelingsmogelijkheden en dat is de dood in de pot voor die bedrijven.
  Wat ons betreft is dat alleen aanvaardbaar wanneer er alternatieve ruimte beschikbaar komt. Dat levert dan ook weer een ruimteclaim op. Dat betekent dat de behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen toeneemt, en dat de ruimtelijke planning hierop moet worden aangepast. Dat zien we nu niet terug in de Omgevingsvisie.

Het andere thema waarvoor wij uw aandacht vragen is de energietransitie op het Haven en Industrieterrein, die de komende jaren gestalte moet krijgen. Dat levert een forse opgave op. We kunnen bijvoorbeeld in de visie lezen dat er een extra 380KV-station bijkomt in het kader van de netverzwaring. Dat niet alleen: bedrijven zullen moeten besparen en verduurzamen. Daarbij moet ruimte zijn voor het plaatsen van windmolens op het terrein. Er staan al enkele windmolens, maar we begrijpen dat de gemeente niet wil meewerken aan uitbreiding. Dat snappen we niet. Een terrein als Moerdijk leent zich in onze ogen bij uitstek voor het plaatsen van windmolens, binnen randvoorwaarden uiteraard. In Zeeland zijn de havengebieden bij voorbeeld aangewezen als locaties waar dat bij voorkeur mogelijk is.

Wij begrijpen echt niet waarom de gemeente Moerdijk voor het Haven en Industrieterrein voor een volledig ander beleid kiest, en vragen met klem dat te heroverwegen.

Hoorzitting Omgevingsvisie Erfgoed

Geachte leden gemeenteraad,

Als erfgoedpartijen Heemkunde kring Zevenbergen en Moerdijk hebben wij meegedaan om te komen tot een omgevingsvisie. Het bleek daarbij lastig om het onderwerp erfgoed te adresseren. Er was geen "voorland". In de workshops lag de nadruk op inrichting van de fysieke ruimte. Dan wordt er al snel gedacht aan onderwerpen als woningbouw, uitbreiding industrie, landbouw, water, energietransitie. Erfgoed viel in dit geweld tussen wal en schip.

Toch moet in de nieuwe omgevingsvisie ook het onderwerp erfgoed een plek krijgen en als Heemkundekringen hebben we daarbij een rol. Inwoners en gemeente verwachten dat wij ons werk doen.

Wat is erfgoed?

Erfgoed omvat gebouwen en monumenten, het West-Brabantse cultuurlandschap en het immaterieel erfgoed. Denk daarbij aan oude beroepen, onderwerpen als WOII en watersnood en vooral aan de verhalen die vertellen hoe de kernen zijn geworden wat ze zijn en wat daarvan het belang is. Erfgoed zijn de verhalen en geschiedenissen waarvan we kunnen leren, waarmee we ons kunnen identificeren, waar we trots op zijn en waarvan we kunnen genieten. Om de verhalen te vertellen, voelbaar te maken en om ze aan "op te hangen" is de inrichting van onze dorpen en stadjes en het cultuurlandschap onmisbaar. Het kunnen beleven van erfgoed is een voorwaarde voor de kwaliteit van leven in onze kernen.

Diversiteit

Het mooie van gemeente Moerdijk is de diversiteit. De historische vestingstadjes Willemstad en Klundert waar verhalen verteld worden over de waterlinie en natuurlijk Maurits. Maar ook het boerenland tussen Langeweg, Noordhoek, Standdaarbuiten, Fijnaart, Heijningen, Zevenbergschenhoek en de historische kernen Moerdijk en Zevenbergen met hun geheel eigen verhalen.

Laten we ervoor zorgen dat we trots kunnen zijn en blijven op onze regio en zijn rijke verleden. Een regio die klaargemaakt wordt voor de toekomst, maar wat ons betreft met respect voor ons erfgoed.

Betrokkenheid

Bij de uitwerking van de omgevingsvisie in concrete planen worden wij graag betrokken.

Concreet zou dat bijvoorbeeld, maar niet alleen, kunnen betekenen dat wij worden betrokken bij:

- *Aanwijzen van gezichtsbepalende landschappen die behouden moeten blijven*
- *Het opstellen van een kerkenplan voor onze kerkgebouwen*
- *Het aanwijzen van grafmonumenten die moeten worden behouden, ook als de familie niet meer betaalt*
- *Aanwijzen en beschrijven van gezichtsbepalende en kwa erfgoed belangrijke gebouwen*
- *Manieren om het immaterieel erfgoed voor het nageslacht te bewaren en de continuïteit daarvan te garanderen*

Bedenk dat dit allemaal vrijwilligers zijn. Heemkundekringen hebben niet de capaciteit qua tijd en menskracht, zoals andere partijen. Onze inbreng heeft hetzelfde belang, maar onze middelen om dit te doen staan in geen vergelijk.

Samengevat vragen wij u:

Geef erfgoed een plaats in de omgevingsvisie, gelijkwaardig aan de inbreng van andere belanghebbenden. Wij vragen een duidelijke kijk/visie, plannen en een programma om het behoud van gebouwen/bouwwerken, het cultuurlandschap en het immaterieel erfgoed zeker te stellen. En dat is niet gemakkelijk.

Tot slot,

Wij zijn op de goede weg en zijn blij te kunnen constateren dat de gemeente Moerdijk de aanbevelingen uit de zienswijze overneemt en hiermee het belang van erfgoed onderkent. We zien er als erfgoedpartijen dan ook naar uit betrokken te zijn bij de volgende fase; het opstellen van het Omgevingsplan.

Namens de erfgoedpartijen Heemkunde kring Zevenbergen en Heemkundekring Moerdijk, gesteund door BrabantsHeem en Bond Heemschut.

Ebo Roek, Edwin Nuijten

Geachte gemeenteraad,

Ik ben Raoul Nuijten en zal de zienswijze van Dorpstafel Moerdijk toelichten.

Tien jaar geleden, op 18 september 2013, kopte BN DeStem: 'Hef dorp Moerdijk op'. Dat advies kwam van de commissie Nijpels die stelde dat Moerdijk niet kon blijven bestaan als de industrie verder zou uitbreiden. Ik herinner me nog goed wat een schok dit was voor onze gemeenschap. De wanhoop was voelbaar.

Gelukkig luidde uw reactie toen dat de industrie aan banden moest worden gelegd en dat de leefbaarheid van Moerdijk moest worden versterkt. In 2022 herhaalde u, eensgezind, deze standpunten nogmaals in een artikel van BN DeStem dat ik heb meegenomen.

Gesterkt door deze hernieuwde focus op leefbaarheid kochten mijn vriendin en ik een huis 'op de Moerdijk'. Helaas heeft de concept omgevingsvisie ons weer de stuipen op het lijf gejaagd. Ik heb een volledig overzicht gemaak van alle industriële ontwikkelingen op minder dan 2 kilometer van ons dorp. Het moge duidelijk zijn, dit is te veel. Deze plannen veroorzaken grote onrust. Ons leefgebied wordt steeds kleiner en van lagere kwaliteit. Dat was toch niet het uitgangspunt?

In de reactie op onze zienswijze blijkt dat het college desondanks wil vasthouden aan deze economische initiatieven. We vragen u met klem deze keuzes opnieuw te overwegen, in lijn met uw standpunten van een jaar geleden. De visie zou dus nog duidelijker moeten stellen dat industriële uitbreiding alléén binnen de huidige grenzen van het Haven- en Industrieterrein kan plaatsvinden. Er is nog voldoende ruimte beschikbaar, van verschillende milieuklassen. En het argument dat een hogere milieuklasse niet voor 'gewone industrie' gebruikt zou moeten worden is al achterhaald, omdat recent een zonnepark van 40 hectaren geplaatst is op de beste grond van het industrieterrein, namelijk in de hoogste milieuklasse en direct aan het open water. Die ruimte moeten we toch slimmer kunnen gebruiken?

Ondertussen heeft het Havenbedrijf—de partij die een jaar geleden, met de ontwikkeling van het logistiek park, sprak over een 'afronding'—in haar zienswijze om nóg meer ruimte voor industrie gevraagd. Het Havenbedrijf probeert daarbij het college buitenspel te zetten door bijvoorbeeld te stellen dat de gemeente niet zou mogen beslissen over ontwikkelruimte omdat zij aandeelhouder is. Waarom blijft de industrie, in een tijd waarin duurzaamheid en verantwoord gebruik van resources de norm zijn, toch meer ruimte opeisen? Ziet ze niet dat hier ook mensen wonen?

Nijpels waarschuwde in 2013 dat de discussie over de leefbaarheid in dorp Moerdijk zal blijven terugkeren als er geen fundamentele keuze wordt gemaakt. En zie, tien jaar later laait de discussie of Moerdijk kan blijven bestaan weer op.

Wij hopen via de omgevingsvisie duidelijkheid te krijgen over onze toekomst. Is het hier over 20 jaar nog wel zo fijn wonen? Of staan de fabrieken dan in onze achtertuin? En is recreatie dan alleen nog mogelijk in een ommuurde Appelzak-Zuid? U kunt duidelijkheid verschaffen door aan te geven op de gebiedskaart welke ruimte u reserveert voor leefbaarheid. De claim van de industrie is duidelijk, maar waar ligt in onze regio ruimte om bijvoorbeeld groen- en waterpartijen aan te leggen? Wij vragen u om ook dat aan te geven.

En, als uitbreiding van industrie dan toch onvermijdelijk blijkt, dan zou de industrie actiever moeten streven naar win-win situaties en altijd omgeven met een groene buffer. We vragen u om ook dit nóg explicieter op te nemen in de visie. Dorpstafel Moerdijk staat open om in gesprek te gaan. Een goederenspoorlijn met hoge capaciteit zou bijvoorbeeld beter langs de A17 gerealiseerd kunnen worden in plaats van direct naast het dorp. Zo dient dit initiatief niet alleen het economisch belang, maar komt het ook ten goede aan leefbaarheid en veiligheid.

Tot slot wil ik benadrukken dat ik hier vandaag niet alleen sta. Achter mij staan 471 inwoners die deze zienswijze gesteund hebben. Een aanzienlijk aantal dat zelfs nog hoger had kunnen zijn als we meer tijd hadden gehad om inwoners te benaderen. Want, praktisch iedereen die we spraken, heeft onze petitie ondertekend. Slechts één persoon, een tachtigplusser, deed niet mee. Hij had de hoop opgegeven en dacht dat 'het er toch niet meer toe deed'. Kunt u hem het tegendeel bewijzen?

Wat vragen wij van u?

De huidige omgevingsvisie geeft nog onvoldoende duidelijkheid en zou dus moeten worden aangescherpt. Specifiek verzoeken wij u om explicieter in de omgevingsvisie op te nemen:

1. welk gebied in Moerdijk-Oost bestemd is voor ontwikkeling van leefbaarheid, bijvoorbeeld door de aanleg van groen- en waterpartijen;
2. dat industriegebied ten alle tijden moet worden omgeven door een groene buffer;
3. dat uitbreiding van industrie alleen binnen de huidige grenzen van het Haven- en Industrieterrein zou moeten plaatsvinden;
4. welke ruimte (mogelijk/waarschijnlijk) gereserveerd wordt voor huisvesting van arbeidsmigranten en PowerPort Moerdijk;
5. dat een win-win voor zowel economie als leefbaarheid vereist is voor industriële initiatieven die ondanks alles onvermijdelijk blijken.

Namens Dorpstafel Moerdijk,
dr.ir. Raoul Nuijten

Toekomst? Nee toch? 😱

~180 Ha

PowerPort *(nog in te passen)*

180 hectaren is inclusief:

- 380/150 kV station
- Converter Wind op Zee (3×)
- Geothermie boorlocatie (3×)
- Elektrolyser (3×)
- Batterijopslag

Dit is nog exclusief:

- Kabel- en leidingtracés
- Waterstof-elektriciteitscentrale(s)

Legenda

- Huidig industriegebied
- Voorgesteld industriegebied
- Kansrijke locatie huisvesting arbeidsmigranten
- Treinspoor
- Goederenspoor (intensivering)
- Interne baan

Wat vragen wij van u?

De huidige omgevingsvisie geeft nog onvoldoende duidelijkheid en zou dus moeten worden aangescherpt. Specifiek verzoeken wij u om explicieter in de omgevingsvisie op te nemen:

1. welk gebied in Moerdijk-Oost bestemd is voor ontwikkeling van leefbaarheid, bijvoorbeeld door de aanleg van groen- en waterpartijen;
2. dat industriegebied ten alle tijden moet worden omgeven door een groene buffer;
3. dat uitbreiding van industrie alleen binnen de huidige grenzen van het Haven- en Industrieterrein zou moeten plaatsvinden;
4. welke ruimte (mogelijk/waarschijnlijk) gereserveerd wordt voor huisvesting van arbeidsmigranten en PowerPort Moerdijk;
5. dat een win-win voor zowel economie als leefbaarheid vereist is voor industriële initiatieven die ondanks alles onvermijdelijk blijken.

BN DeStem

Grens met komst Logistiek Park Moerdijk bereikt: géén nieuwe industrie en opslaghallen meer, vindt politiek

Ad Goddrie · 11 maart 2022

MOERDIJK - Alle politieke partijen zijn blij met de komst van het Logistiek Park Moerdijk (LPM), maar trappen tegelijkertijd eensgezind op de rem: zij kunnen niet leven met nóg meer industrie en logistiek.

Goede balans

De gemeente heeft voldoende industrie, meent **Onafhankelijk Moerdijk**: „Er dient een goede balans te zijn tussen wonen, werken en recreëren. Te veel industrie verstoort de balans met een goede leefbaarheid."

Groei is in de ogen van de **VVD** nauwelijks nog mogelijk. „We moeten inzetten op groei in kwaliteit. We moeten naar een circulaire economie waarin ons haven- en industrieterrein een voorbeeld is van hoe je dat kan doen."

„De grens van logistieke en industriële groei is bereikt", vindt het **CDA**. „We willen prioriteit geven aan ontwikkelruimte voor kleine ondernemers. Leefbaarheid is hierbij leidend. Geen opofferingen meer ten koste van het buitengebied."

Een groter haven- en industrieterrein is 'niet wenselijk', aldus **Moerdijk Lokaal**: „Uitbreiding gaat niet alleen ten koste van de omliggende landbouwgronden maar ook van de leefbaarheid in Moerdijk-dorp en Klundert."

Duurzaamheid prioriteit

Ook de **PvdA** trapt op rem: „Geen verdere groei. De huidige plannen dienen te worden uitgevoerd met duurzaamheid als hoogste prioriteit. Ze mogen niet ten koste gaan van de leefbaarheid."

Hetzelfde geldt voor de **ChristenUnie**: „Na realisatie van het LPM zijn de grenzen van de industrieterreinen qua omvang bereikt."

Prachtig buitengebied

BBM/BBB Bondgenoot noemt Moerdijk 'voldoende geïndustrialiseerd'. „Nu volle aandacht voor wat Moerdijk nog meer is: een plattelandsgemeente met een prachtig buitengebied. Dat moeten we versterken."

„Moerdijk is geen industriegemeente, ook al zijn er twee grote industrieterreinen", zegt **D66**. „Ontwikkeling blijft mogelijk maar beperkt - dus geen tweede LPM - en moet zich richten op de A16/A17-corridor. De rest van de gemeente moet het landelijke karakter behouden."

Havenbedrijf robuust genoeg?

Ook Ferdinand van den Oever, directeur van **Havenbedrijf Moerdijk**, ziet de ontwikkeling van het Industrial Park Moerdijk op het industrieterrein en het LPM als een 'afronding'. Maar daarmee is de discussie niet voorbij. „De vraag is of we als havenbedrijf robuust genoeg zijn om aan onze klimaat- en duurzaamheidsdoelen te kunnen voldoen. Of hebben we dan een beter verdienmodel nodig, bijvoorbeeld door onze activiteiten op gebied van short-sea te vergroten? Daar moeten we het met elkaar over hebben."

Inbreng hoorzitting Omgevingsvisie

Betreft Zienswijze Omgevingsvisie versie mei 2023
Zienswijze door Simone, Jolanda en Edwin Nuijten

Geachte commissie,

Ik heb met grote belangstelling de toelichting op de zienswijzen bestudeerd.

Industrie en de CEO's

Met name de zienswijze van de Industrie vond ik teleurstellend. In de gremia waar ik het Havenschap ontmoet, hoor ik altijd veel compassie voor de leefomgeving van de buren. Helaas geeft deze zienswijze een heel ander beeld. Hier is geen enkele sprake van commitment voor de buren, het maatschappelijke belang of klimaatdoelen. Met een snedige opmerking wordt het behoud van de Roodevaart reserve (24a) gevierd en aan de inrichting wordt en passant een geheel eigen invulling gegeven. Van de nieuwe generatie CEO's had ik meer verwacht.

Gemeente Moerdijk en democratische principes

In de loop van de jaren wordt je steeds kritischer naar een gemeente, zeker als je in Moerdijk woont en de toekomst op je af ziet komen in de vorm van fabrieken, windmolens, zandzakken en wegen. Maar ik was verrast door de serieuze en zorgvuldige behandeling van alle zienswijzen door gemeente Moerdijk.

De manier waarop gemeente Moerdijk democratische principes overeind houdt verdient respect. De gemeente komt op voor lokale belangen en ambities. Ze noemt zich hoeder van publieke belangen en laat zich niet wegzetten door hogere overheden of partijen. Moeilijke vragen worden standvastig beantwoord, gebaseerd op eerder uitgesproken principes zoals het nastreven van klimaatdoelen en biodiversiteit. En de overtuiging waarmee de gemeente weerstand biedt aan de "brutale" claims van industrie en hogere overheden en duidelijk maakt dat wij hier zelf ook nog wat te vertellen hebben, sterkt het vertrouwen.

Reactie op beantwoording zienswijze familie Nuijten

Naar aanleiding van de beantwoording van onze zienswijze heb ik vijf opmerkingen.

Ad 5a.1 De Roodevaart reserve is helaas aangehouden, maar de voorwaarden voor inrichting zijn aangescherpt. Dat mag van ons nog explicieter en hou de mogelijkheid voor een duurzame ontwikkeling open. U ziet wat er gebeurt, de industrie geeft er meteen een hele eigen invulling aan (24.d) die zoals u ook constateert, niet past binnen deze voorwaarden.

Ad 5a.2 Wat betreft PowerPort Moerdijk vinden we het jammer dat burgers niet al eerder betrokken zijn bij de visieontwikkeling. Bij deze het verzoek om met urgentie vertegenwoordigers als de dorpstafels te betrekken.

Ad 5a.3 U constateert dat PowerPort Moerdijk de leefbaarheid in het gebied Noord-Oost nog verder onder druk zet. Wat ons betreft is het tijd voor duidelijke leefbaarheidsgrenzen of corridors om de kernen. Denk daarbij aan waterberging en groene buffers.

Ad 5b. De ontwikkeling van Bedrijvenpoort West Brabant betreuren wij, maar laten we vertrouwen op gestelde voorwaarden. Maar deze ontwikkeling is wel onder de radar gehouden en dat betreuren wij. Hier zijn democratische principes genegeerd. Steeds is door met name Havenschap erop gewezen dat hier geen bedrijvenpark wordt ontwikkeld. Niets is minder waar en is door deze semi-overheid het vertrouwen van de burger wederom geschaad.

Ad 5e. Wat betreft industrie gebaseerd op fossiele brandstoffen ben ik benieuwd naar de aanscherping van de gemeente, want die heb ik nog niet kunnen vinden. Maar rekent u niet al te veel op alleen beloftes van de energietransitie. Een plastic-reworkfabriek op elektriciteit zoals Shell bouwt, is niet perse duurzaam en helpt niet om te komen tot een fossielvrije economie, maar stimuleert deze juist. In de toekomst bepalen het klimaat zelf en Europeese wetgeving de nieuwe grenzen. Het einde van de fossiele industrie tekent zich af, laten we werken aan alternatieven. *Het laatste IPPC report maart 2023 benadrukt de urgentie om uitstoot van CO2 te stoppen.*

Ad 5 c,d,f-1 Over de punten die hebben te maken met behoud leefbaarheid en zorg voor veiligheid van dorp Moerdijk bent u duidelijk: "Ontwikkelingen moeten een meerwaarde hebben voor leefbaarheid, veiligheid en natuur". Daar kunnen wij ons in vinden en wij rekenen erop bij de uitwerking van de programma's te worden betrokken.

Ad 5 c,d,f-2 Wel een opmerking over milieuruimte en geluid. De industrie claimt reeds nu geluids- en milieuruimte die mogelijk ontstaat door de energietransitie. Wederom wordt hier een ongepaste claim weggelegd en worden de grenzen opgezocht. Mede gezien de oproep van de GGD "wettelijke normen garanderen geen goede gezondheid"(22.b), is het aan te bevelen de ruimte die vrijkomt te gebruiken voor het verbeteren van de leefomgeving.

GGD noemt de gebrekkige milieuwetgeving (22.b) die geen borging is voor een goede gezondheid. Vergunningverlening, controles en milieumonitoring staan niet borg voor het milieu en de gezondheid en veiligheid van omwonenden. Dossier Chemours en TATA tonen aan: er gaat ontzettend veel mis!

Het havenschap en gemeente verschuilen zich graag achter het milieu monitoring rapport, maar inmiddels is duidelijk dat de huidige wettelijke normen geen garantie zijn voor een gezonde en veilige bedrijfsvoering. En de GGD bevestigd dit. In de omgevingsvisie is dit onderwerp niet geadresseerd. Toch zouden we antwoord willen hebben op vragen als Welke industrieën-bedrijfstakken willen we wel/niet in onze regio en is deze visie nu niet de plek om te zeggen of hier ruimte is voor kernenergie of niet?

Ad 5 c,d,f-3 Oproep voor zuinig ruimte gebruik. We kunnen niet doorgaan op de ingeslagen weg. Het moet anders en er liggen kansen. Daag de industrie uit om ruimte voor de energietransitie ten behoeve van de Industrie te zoeken binnen de contour van de industrieterreinen.

Een zonneweide moet toch niet langs een kade, maar op daken. De CEO's leggen thuis toch ook geen panelen op de oprit of in het gazon, maar op het dak.

Een natuurpark midden op een industrieterrein en dan vrachtwagens parkeren tussen de dorpen? Dat kan toch anders.

Resume:

In grote lijnen kunnen wij ons vinden in de visie. Er is goed werk geleverd, maar we zijn niet klaar. En er zijn nieuwe onderwerpen bijgekomen die we niet kunnen negeren. En wij hopen dat u onze opmerkingen meeneemt in de beraadslagingen. En vanzelfsprekend worden wij graag betrokken bij de uitwerking van de visie in concrete plannen.

Ben zuinig op de vrije ruimte en draag zorg voor het klimaat, de natuur en onze leefbaarheid.

Met dank voor uw tijd,

Namens Simone, Jolanda en Edwin Nuijten

Ps. Om binnen de spreektijd van vijf minuten te blijven zijn de lichte delen niet uitgesproken.

Inbreng hoorzitting Omgevingsvisie

Betreft Zienswijze Omgevingsvisie versie mei 2023
Zienswijze door Simone, Jolanda en Edwin Nuijten

Samenvatting van onze reactie:

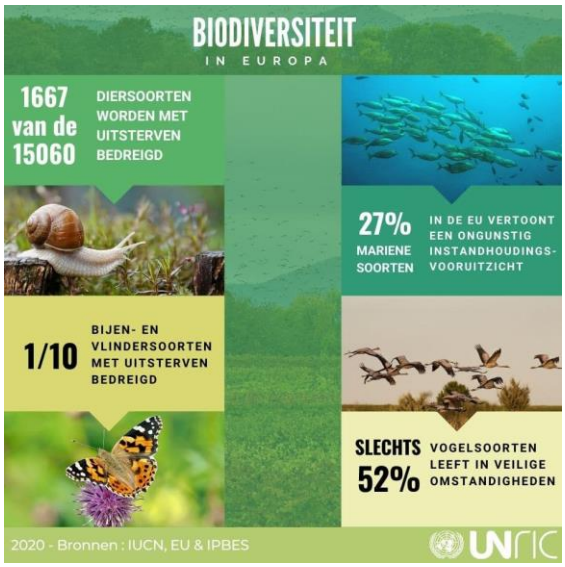
- Scherp de voorwaarden voor invulling Roodevaartreserve aan en hou de mogelijkheid voor een duurzame ontwikkeling open
- Ontwikkel leefbaarheidsgrenzen of corridors om de kernen. Denk daarbij aan waterberging en groene buffers.
- Werk aan alternatieven voor industrieën gebaseerd op fossiele brandstoffen
- Mede gezien de opmerkingen van de GGD; "wettelijke normen garanderen geen goede gezondheid", is het aan te bevelen de milieuruimte die mogelijk vrijkomt door de energietransitie te gebruiken voor het verbeteren van de leefomgeving.
- Geef antwoord op de vraag voor welke industrie is hier wel/geen ruimte?
- Daag de industrie uit om ruimte voor de energietransitie ten behoeve van de Industrie te zoeken binnen de contour van de industrieterreinen.

Tot slot, mocht u twijfelen aan statements en de uitgesproken urgentie, mag ik u wijzen op het laatste Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) report, maart 2023,

En ter inspiratie mag ik u het boekje De Toekomst van Nederland, van Floris Alkemade, voormalig Rijksbouwmeester aanbevelen.

"We weten wat we moeten doen. En we hebben steeds meer instrumenten ter beschikking om het waar te maken. Maar het ontbreekt ons nog steeds aan leiderschap en samenwerking. ***Daarom roep ik leiders op uit alle sectoren: leid ons uit deze puinhoop,"*** *zei Guterres.*

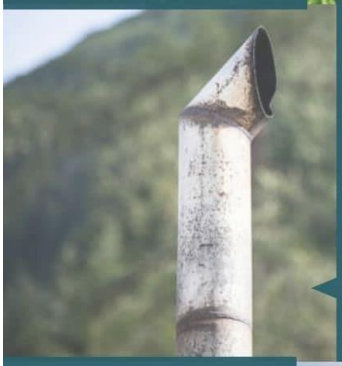
EMISSIONS GAP REPORT 2019

Milieuprogramma van de VN

Wereldwijde uitstoot

Om de temperatuurs-stijging **onder 1,5°C** te houden, moet de wereldwijde uitstoot met **7,6% per jaar** verminderen het volgende decennium.

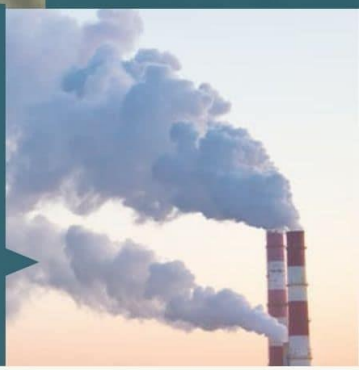

Jaarlijkse uitstoot

De geplande jaarlijkse uitstoot in 2030 moet **minder dan 32 gigaton** CO2 zijn om de temperatuurstijging onder 1,5°C te houden.

Wereldwijde verantwoordelijk-heid

De landen van de G20 zijn verantwoordelijk voor **78%** van alle uitstoot

2019 - BRON: VERENIGDE NATIES MILIEUPROGRAMMA

UNRIC

NIEUW RAPPORT VAN HET IPCC

Rapport over de effecten van klimaatopwarming

1 SMELTEN VAN DE IJSKAPPEN

NU AL: 12,8% minder Noordpooloppervlakte per decennium

ALS NIETS VERANDERT* verliezen kleinere gletsjers **tegen 2100** 80% van hun massa

2 STIJGING VAN DE ZEESPIEGEL

NU AL: 3,6 mm/jaar stijging van de zeespiegel

ALS NIETS VERANDERT* stijgt de zeespiegel 30 tot 60 cm **tegen 2100**

3 ECOSYSTEEM IN GEVAAR

NU AL: 52km migratie van zeedieren sinds 1952

ALS NIETS VERANDERT* verliezen we wereldwijd 15% van de biomassa van zeedieren **tegen 2100**

*DIT IS HET SLECHTST DENKBARE SCENARIO, VOOR MEER INFORMATIE: BIT.LY/2MYKYVJ